

Chtěla bych umět říct tu větu za každého, komu berou důstojnost

„*Máš kapesník?*“ ptala se matka ve dveřích každé ráno, než jsem vyšla na ulici. A protože jsem ho neměla, vrátila jsem se pokaždé do pokoje. Každé ráno jsem tu otázku čekala. Kapesník byl důkaz, že máma má o mne starost. Později během dne jsem už byla odkázána sama na sebe. Otázka *Máš kapesník?* byla nepřímá něžnost. Přímá by byla trapná, něco takového u vesničanů neexistovalo. Láska byla převlečena za otázku. Jen tímto způsobem se dala říct pracovní instrukce. To, že hlas byl strohý, dokonce podtrhovalo něžnost. Každé ráno ve dveřích jsem jednou kapesník neměla a podruhé ano. Až poté jsem vyšla na ulici, jako kdyby tam s kapesníkem byla i matka.

O dvacet let později jsem byla už dávno ve městě sama za sebe, překladatelkou ve strojírenské fabrice. V pět jsem vstávala, v půl sedmé začínala práce. Každé ráno zněla na dvoře fabriky hudba z amplionu. Jenže dělníci, kteří seděli a jedli, měli prázdné oči jako bílý plech, svačinu zabalenou do novinového papíru. Dva roky uběhly v poklusu všednosti, jeden den jako druhý.

Pohled na ulici Slávy

Ve třetím roce se stejnost dní změnila. Třikrát v jednom týdnu přišel brzy ráno za mnou do kanceláře obrovský kostnatý muž s jiskřivými modrými očima, kolohnát z tajné služby.

Napoprvé mi vestoje vynadal a odešel. Napodruhé si svlékl bundu, zavěsil ji na kliku skříně a posadil se. Toho rána jsem přinesla z domu tulipány a naaranžovala je do vázy. Podíval se na mne a pochválil mě za neobvyklou znalost lidí. Bylo mi divně. Odmítla jsem chválu a ujistila ho, že v tulipánech se vyznám, v lidech však ne. Odvětil škodolibě, že mě zná lépe než já tulipány. Pak si přehodil bundu přes rameno a odešel.

Potřetí se posadil a já stála, protože měl na mé židli aktovku. Neodvázila jsem se ji položit na zem. Nadával mi, že jsem hloupá, líná, povrchní, zkažená jako toulavá čubka. Tulipány odsunul na kraj stolu, do jeho středu dal prázdný papír a pero. Vřískal: „*Psát!*“ Vestoje jsem psala, co mi diktoval – jméno, datum narození a adresu. A pak, že ani nikomu blízkému či příbuznému neřeknu, že... teď přišlo to hrozné slovo: *colaborez*. Tedy, že spolupracuji. To slovo už jsem nenapsala. Položila jsem pero a šla k oknu, koukala se ven. Zničená ulička plná děr, s hrbatými domy kolem se ještě ke všemu jmenovala Strada Gloriei, ulice Slávy. Na ulici Slávy seděla v holé koruně morušovníku továrenská kočka s potrhaným uchem. Řekla jsem: „*N-am caracterul, nemám takový charakter.*“ Řekla jsem to té ulici venku. Slovo *caracter* v něm vyvolalo hysterický záchvat. Roztrhal papír a cáry hodil na zem. Potom si zhluboka povzdychl a poražen praštil vázou s tulipány o zeď. Pak řekl tiše: „*Toho budeš litovat, utopíme tě v řece.*“ Řekla jsem spíš pro sebe: „*Když to podepíšeš, už nebude moct se sebou žít, potom to budu muset udělat sama. Radši to udělejte vy.*“ Dveře kanceláře už byly otevřené a on byl pryč. A venku na Strada Gloriei továrenská kočka vyskočila ze stromu na střechu domu. Větev švihala ve vzduchu jako trampolína.